

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobîrnaci”, — e următorul; pe un an 10 cor.; pe 1/2 an 5 cor. — **Pentru economi: numai 6 cor. pe an!**
Pentru America *trei dolari* pe an.
Pentru România (4 foi) *40 Lei* pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 60 cor., 1/2 pag. 30 cor., 1/4 pag. 15 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Iarăși mișcare pentru votul universal.

Guvernul să apropie de sorocul, cînd trebuie s'o rupă cumva cu noua lege de vot, fie că o dă pe temeiul de vot universal, fie că numai «lărgiște» legea cea de azi, — dar în urmă trebuie s'o frîngă odată oarecum, în bine ori în rău. Că cu legea pentru treburile armatei e pe isprăvite. În curînd o va trece prin dietă și apoi acest cuiu ce să băgase în capetele patrioților, va fi scos, — rămînînd să vie la deslegare treaba cu dreptul de vot. Cînd a venit la putere, Khuen-Hederváry să jura pe aceea, că noua lege de vot o pune pe temeiul votului universal. Azi însă, după ce s'au lipit de el prietini ca Tisa, nu mai poate fi vorbă de asta. Nici el nu să mai leagă de făgăduința sa. Făgădușul bucuria nărodului de odinioară.

După-ce însă în privința asta ne apropiem totuși de — plinirea vremii, partidele din dietă și din țară, cele care doresc aieva ca noua lege să aibă la temelie votul universal, — au început să se sufule iară, să deie semne de viață, să-și scuture armaturele, să-și scoată săbiile!

Partidul lui Justh a făcut să sune și să răsune peste țară înștiințarea lui, că el, în fața noiei întrebări, că noua lege de vot cum să se facă?, stă pe aceea, că: *votul universal*, egal (de-opotrivă pentru toți cetățenii) și cu votare secretă (adecă nu pe față ca azi, ci cu ședule în care să nu știe nime ce nume ai pus), acesta să fie temeiul legii celei noie!

Partidul social-democrat (socialist), aflînd de asta, a hotărît că el, cu puterile cîte îi stau la îndemână, prin orașe mai ales, va sprijini din toate puterile mișcarea și lupta pe care o va porni partidul lui Justh în țară,

pentru a sili pe guvern să țină samă de glasul grosului poporului și a muncitorilor, la aducerea noiei legi. Și a trimis în scris hotărîrea sa la conducerea partidului lui Justh. Partidul a ținut zilele astea ședință (Luni după Paștile noastre) și a desbătut înștiințarea socialiștilor, și a hotărît, că:

partidul justist primește bucuros conlucrarea și sprijinul *ori-cărui* alt partid din țară, în dietă sau afară din dietă, în lupta ce deschide pentru a sili guvernul, ca noua lege de vot s'o pună pe temeiul votului universal!

În scopul mișcării poporului țării pentru lupta asta în aceste clipe hotărîtoare, Justh a hotărît să plece prin țară, ținînd un șir de mari adunări populare. Incepe cu Aradul. La Arad va ține cea dintîi mare adunare de acest fel. Aci merge însuși Justh cu aproape toți cei 40 de soți deputați ai săi. Apoi urmează în cîteva alte locuri ale comitatului și apoi în comitatul vecin al Bichișului și de aci în al Cenadului!

Adecă să pornește iar zgomot de luptă mare în folosul votului universal. Primind și tovărășia de arme a socialiștilor, care prin orașe sunt număroși și pot roscoli popor mult acolo unde ei să duc, — mișcarea lui Justh făgăduiește a fi zgomotoasă, pe alocurea măreață, chiar printre Unguri.

Partidul nostru național stă și el în față de zile, ce-l chiamă asemenea la mișcare bărbătească, la lucrare, la dare de semne de viață!

E o întrebare până azi nehotărîtă, dacă poate avea încredere ori nu în vorbe și făgădueli de-ale lui Justh, care și în vremea alegerilor ce trecură, în unele locuri (de pildă la Lugoj), în loc să se poarte cu cruțare, ori să-l ajute, a lovit cît a putut și el mai tare în coaste partidul

nostru național, — deși bine i-ar prinde azi și lui în dietă să poată avea tovărășia, fie și vremelnică, a unui partid credincios votului universal, cum e partidul nostru! Ori noi ne vom face datorința neatîrnători și fără a ne lega de pulpana nici unui partid maghiar, — ceea-ce va fi doar' mai cuminte!

Să așteptăm avizul dela conducerea partidului. Și cum ne vor îndruma, după temeinice chibzueli, așa să facem! La luptă zdravănă să ne așteptăm, să stăm gata. Că zile de mare înșămnătate să apropiem!

UNELE—ALTELE

Vin scriitorii.

Am adus și noi cetitorilor noștri din popor știrea, că o mîndră ceată de scriitori Români de dincolo de Munți, din liberul Regat român, pus-au bun gînd în sufletul lor pentru noi, și, pentru a-și arăta iubirea, care-i leagă de noi, frații lor de dincoace de munți, au fost la Sibiu și au stat cîteva ceasuri de vorbă cu scriitorii noștri din Ardeal, Ungaria și Bănat, și cu lumea românească adunată acolo. Și-au petrecut bine ca frații împreună, și lumea românească ce să adunase în jurul lor, ca să le audă graiul dulce și curat, a rămas încîntată de ceea-ce a văzut și a auzit. În multe suflete s'a furișat pe urma acestei conveniri un dor luminos și cald: de a-i revedea! Un avocat cu bun suflet românesc, dl Dr. Valer Moldovan, dela Turda, a scris un articol în »Gazeta Trans«. Intrebînd, că oare n'ar fi bine ca toți acești scriitori Români să lege o tovărășie și să cutreere toate orașele ardeleni cu suflare românească, nu numai Sibiu? Și spune, că ar avea nespuse de mare bucurie, dacă le-ar putea zice și la el acasă, în Turda, un călduros: »Bine-ați venit!..» și dacă ei i-ar da prilegiu să-l poarte prin ținutul Turzii, pe Cîmpia ei și prin Munții vecini, plini de istorice amintiri. Cam așa a gîndit lumea românească și pe alte locuri. Românii arădani mai curînd au prins pilda Sibiului și au pus la cale o astfel de întrunire a scriitorilor români din Țară și de aici, și i-au

chemat la ei. Și cu bucurie vestim, că scriitorii de dincolo au primit frățeasca chemare, și însoțiți de ai noștri, acum Sîmbătă cu acceleratul (trenul repede) care sosește la Orăștie la orele 12 1/2 și în Arad sara la 4, — ei trec pe la noi spre Arad, unde în Duminică-Tomii vor ține o sărbare literară frumoasă.

Noi, cari cădem în drumul lor, ne bucurăm din inimă de trecerea lor pe la noi și fericiți le trimitem în cale salutul nostru de: bun so-sit.

În alergarea trenului ce-i duce, începînd dela hotarele țării, prin toate văile și pe toată cîmpia Ardealului și prin Ungaria până la Arad, ei vedea-vor tot sate românești, resirate în văi sau pe coaste, cu căsuțe cît bogate, mai multe sărace, modeste și albe, și printre ele tot Români, bărbați și femei, feciori și fete și copii, ba și pe cîmp aceiași oameni, frați și sorioare ale noastre, lucrînd în arșiță de soare. Și hainele pe ei, cît albe, ca sufletul lor bun și curat, cît mohorîte ca jalea din aceleași suflete. Și dacă prilegiu li-s'ar da să se oprească aproape de picuri de frați ai noștri de aceștia, pe prea mulți i-ar auzi cîntînd, trăgînat și nălăcrămat, că:

Vai de mine și de mine
Negre-s hainele pe mine!
Da nu-s negre nelăute,
Ci-s negre de lacrimi multe...

de lacrimile multelor noastre suferințe...

Și tu, frate Române, dacă în vremea aceea te aflî în mijlocul holdelor tale, pe lingă cari trec sămănătorii gîndirilor românești, tu întoarce într'acolo fața ta arsă de soare și fă un semn cu pălăria, arătînd că, de-ai putea, multe a le spune ai avea! Sufletul lor simțitor va tresări înfiorat, văzînd semnele de dragoste ale voastre, și în sufletul lor dragostea pentru voi îndoit va înflori.

Vor fi acolo, între mulțimea de scriitori români din Țara fraților noștri nelcătușai, și scriitorii de-ai noștri, de dincoace; acolo va fi și poetul nostru cu graiu fermecător, care a tălmăcit ca nimeni altul de limpede visele noastre neimplinite. Și aceștia vor spune oaspeților veniți la noi, că tu, frate Române, muncești din zori de zi și până în noapte, dar rodul trudelor tale — alții îl culeg.. Și scriitorii aceștia vor simți atunci aceeași înclăș-

tare de inimă și vor dori și ei și vor cere Dzeului neamurilor, cu voi împreună, să vă trimită și să ne trimită cît mai de grab: *sărbătoarea dreaptă, ce va să vie!*

Precum aflăm, pe la multe gări (stațiuni de-ale drumului de fer) de lîngă orașe în care sunt mai mulți Români, pe linia Sibiu—Vinț—Arad, scriitorii vor fi salutați în trecerea trenului, de mănunchiuri de Români din acele orașe. La Orăștie încă le vor ieși în cale mai mulți stimători ai literaturii române așezate, ai cărei preoți unși, meșteri purtători de condei, sunt scriitorii ce trec spre Arad. Printre scriitorii ce vin, precum vestește «Tribuna», vor fi cunoscuți și de toți iubiiți: Mih. Sadoveanu, Ion Gorun, I. Bratescu-Voinești, St. O. Iosif, Cinc. Pavelescu, D. Anghel, Haralamb Lecca, Em. Gârleanu, V. Eftimiu, A. Herz, Canton Theodorian, Zah. Bârsan, I. Minulescu, Nanu, apoi dintre cei dela noi: Octavian Goga, Ion Agârbiceanu, Dr. Lupaș, Al. Ciura, — și alții.

Cu drag întîmpină în calea lor toate sufletele românești mîndra ceată de scriitori români, și atît cei ce vor avea norocul a da față cu ei, ca și cei ce nu vor putea să-i vadă, le zic cu toții:

Fiiți veniți cu bine, voi, tîria credinții neamului nostru și întăritori ai acestei credințe, precum noi cu bune inimi vă întîmpinăm. Că-i pentru noi mare bucurie, că vă putem vedea trecînd printre noi! Vedeți, lumea în care trăim, noi e atît de înădușitoare și visele noastre frumoase atît de ferecate! Voi, prin scrierile voastre minunate, nu lăsați să ni-să zmulgă și stingă nădejdele. Dacă în lăcașele de lumină ale satelor, în școli, pe multe locuri azi nu este iertat a mai ceti scrisul vostru frumos și înviorător, — străbateți de aici încolo voi în toată casa, în toată coliba românească, și aprindeți voi candela dragostei de limbă și de gîndire și de simțire românească și, prin măestritățile voastre scrieri, hrăniți mereu focul din aceste candelă. — Iar acum veniți înșivă, ca și cu graiul să fărmecați pe acei, pe cari prin scrisul vostru, mult i-ați fermecat! Voi aduceți credință, și duceți credință, ne dați credință din a voastră și duceți credință despre noi!

Fiiți bineveniți!

„Nu știi dta ungurește?”

Primum următoarele șire:

Deunăzi o domnișoară română să adresă unui funcționar de postă din Orăștie, românește. Atîta l'a jignit pe funcționar, faptul acesta, încît uitînd, că are în față lui o domnișoară cultă, o întrebă pe limba lui, într'un chip cît să poate de dur: »Nu știi dta ungurește?»

Domnișoara li răspunse că nu, și apoi chiar să știe, are drept să vorbească în limba micii sale.

Aprins foc de acest răspuns, funcționarul să uită furios la domnișoară și arătîndu-și micimea sufletului, li aruncă următoarele vorbe, care și le-ar fi putut păstra pentru sine: »Bine că nu știi lătra!»

Imi dă mult și frumos de gîndit faptul acesta. Cîtă cerbicie, cît șovinism la Ungurul acesta întru iubirea limbii lui! Pe el li jignește atît de mult că aude și altă vorbă, de cît pe cea ungurească, că își uită de sine și de datorințele de bună cuvîntă chiar!

Și mă gîndesc: Cît de slăbănogi suntem noi pe lîngă oamenii aceștia! Mergem pe stradă, salutăm pe ori-care ungur ori unguraș, ungurește! Ne salută el pe noi, li răspundem... tot ungurește! Dacă odată li salutăm românește, (din nebagare de samă, firește, că din bună știință n'o prea facem!) el tot ungurește ne răspunde. Și noi suntem în cea mai bună credință, că asta așa trebuie să se întîmple și... »așa să cadeli.« Iar pînă vom fi de această credință la șă, nu curînd vom ajunge la creangă verde! Șovinismul lor tare, îndărătnic, nesuferitor și neînduplecat, — numai prin șovinism de aceea și măsură putem să-l înmuim, să-l facem să ne respecteze! Cît de mult putem învăța dela dsoara română din vorbă, noi domni!!.

Ce-am făcut?

— Păcat de moartea! —

Din articolul ce aducem în fruntea foii, fiecare Român cinstit (ba și cel necinstit), poate vedea și înțelege, că... a sosit plinirea vremii — și că încă în decursul acestui an dieta din Pesta va lua în dezbateră noua lege de vot. E vorbă să se dea ori să nu se dea poporului, mulțimii, drept mult mai mare ca cel ce li are azi, — ori să se ticluiască iară o astfel de lege, care să fie și mai departe atotputernici pe cei cîțiva bogotani și cărturari, cari fac și azi ce vreau cu țara prin puterea ce și-o găsesc în legea veche?

Acum e acum!

Dacă în dietă, pe lîngă cei 40 justiți, 50 koșutiști și vre-o 15 »poporali«, ar sta și un partid naționalist (Români și Slovaci) de 50—60 deputați, cîți ar putea pe ușor să fie și după legea asta veche și rea, — atunci guvernul ar fi silit, cu totul silit a ținea samă de dorințele acestor partide puternice de împotrîvire (opozitie), și contra voinței lor n'ar putea trece prin dietă o lege blăstămată, mișelească!

În loc de 50—60 deputați Români și Slovaci, avem însă în dietă abia — 8. Cinci Români și trei Slovaci...

De aceștia puțin li pasă guvernului. Trece peste voia lor cu puterea genunchelui și a pumnului, căci puținii fiind, n'au cum să țină pept cu el prin vorbiri mari și neslîșite cu săptămînilor și cu lunilor!

Vedeți dar, macar acum, vo păcătoșilor și netrebnicilor alegători români cari v'ați lăsat cumpărați ca marfa cea rea, ca vitele cele fără duh dumnezeesc în ele, — vedeți și înțegeți voi macar acum ce păcat strigător la cer ați săvîșit, cînd n'ați ascultat de glasul nostru de chemare, care ne puneam inima în mîna și vă arătam ce lucru mare să pregătește și cît de mult dator e fiecare Român a fi, acum ori nici odată, la locul său, trimițînd în dietă numai deputați buni de un singe cu voi, membri ai partidului nostru național!

Și voi, hăbăuci, dobitociți, proști, v'ați dus turma blegă, după streinul ce vă arăta sclipirea arginților lui luda în palma lui și vă atîța nărrile cu duhoarea benturei, la care

lăcomirăți ca vitele!.. Și alesărăți Farkași, lupi, cari las' de nu-și împlîntă ei acum iară coții în drepturile poporului român, în a fiilor vostri și ai noștri!

Acum veți vedea ce ați făcut. Acum să va arăte, cît de nespus de lipsă erau în sfatul țării o tabără cît de puternică de bărbați cu suflet tare, cum erau deputații noștri buni!

Un mare cîas al vremii să apropie și bate și trece iară peste noi. Precum ne-am așternut, așa ne va rîndul să ne odîchnim — zeci și zeci de ani! Și noi așternători de aceea am trimis în dietă, care spini să ne pună în patul neamului, nu pae de săcară, nici otavă, decum pene moi! Și pe spini va trebui să ne odîchnim iară truditele oase vre-o jumătate de veac, pentru ticăloșia voastră, vînzătorilor de neam, cari la alegerile trecute, pentru cite-o sutuță de zloți, pentru cite-o crîsmă în care horiți spurcat acum, votați cu dușmanul și nu cu binevoitorii vostri! Așeza-v'ar Dzeu pe voi de pe acum pe spini și cu cap l pe petrii, — pecum lucrăți voi la pregătirea de astfel de așternut întregii noastre națiuni!

O răpire

fără păreche!

Pentru școală grănițerească din Riu-alb să caute daseală — reformat! — O asemănare cu trecutul!

Din Țara-Hațegului, Aprilie 1911.

Dle Redactor!

Foaia oficioasă „Néptanitok-Lapja” în unul din Nrii mai proaspeți publică concurs pentru ocuparea postului de învățtor la școala grănițerească din Riu-alb, (lîngă Puiu).

Între condițiunile de concurs figurează și aceea, că: preferiți sunt cei de legea reformată cari sunt versați în cunoașterea rîndușilor bisericeii reformate, avînd a purta și trebile cantorale.

Că școala grănicerească din Riu-alb, a ajuns din odată școală reformată confesională, e un început fără păreche în răpirea drepturilor omenesști ale foștilor grănițeri, răpire ce să poate întîmpla numai în Ungaria și mai cu seamă în comitatul Hunedoarei, unde unii nemeși în toate timpurile au făptuit după cum i-a tăiat capul, — cînd a fost vorbă de-a batjocuri pe Români, — fără ale sta nime în cale!

Un popă reformat cu 5 (cinci) credincioși în 4 sate (Riu alb, Riu bărbat, Galați și Șerel) și un notar, tocmai cu aceea cutezanță oarbă subsapă și darimă azi școala românească, cu care înaintașii lor au cuprins bisericile românești din aceste comune cu 150 ani înainte și le-au prefăcut în reformate. Iar nerușinații nemeși pe blindul episcop al Blajului Petru Paul Aron de Bistra, eșit la față locului pentru cercetare, l'au injurat, huiduit, l'au lo-

vit cu pipele în cap și l'au amenințat chiar cu pușca! A scăpat numai ocrotit de Dumnezeu Sfintul!

Pe acei nemeși însă, Dumnezeu i-a spulberat de pe față. Pămîntului de pe aici, de nici urma nu le-a mai rămas, precum nici bisericilor cu puterea luată, dar a îngăduit ca bieții Români să înghită paharul amarăciunii pînă în fund, că peste 150 de ani le-a trimis pe cap săcui, cari din falnica școală grănițerească să facă pepinieră de maghiarizare și pat cald cutezanțelor citorva șoviniști descreerați!

Oare pentru reformați au sîngerat grănițerii români 100 de ani pe toate cîmpiiile de războiu ale Europei, pentru ei au umblat flămînzii și goli, ca să poată incirpa fondurile din cari s'au făcut aceste școli? Pentru hatîrul reformaților jertfește în fiecare an fondul grănițerilor și bietul popor din Riu-alb, mii de coroane pentru susținerea școlii? Cum au ajuns reformații stăpîni pe școala grănițerilor? Să răspundă cei chemați!

Ce ne miră mai mult, e faptul, că acum 150 de ani a avut cine să sară întru apărarea bisericilor răpîte, iar azi, în veacul al 21-lea, pentru școală, nime, chiar nime!

Cum? Comuna aceasta nu are preot? Țara-Hațegului nu e plină de cărturari? Fondul grănițereș e fără stăpîni? A trecut oara a 11-a! Pomeniți-vă cei chemați!

Un oblat.

Studenti, în călătorie prin țări streine.

Școalele mari românești din Brașov, în fiecare an dau lumii românești o plăcută știre, aceea, că și duc elevii mai mari, prin țări streine, ca să vadă lume și țară și să învețe din cele ce-or vedea pe acolo, lucruri frumoase și cumînți. De unde au bani? Li învață pe elevii înșiși a cruța în acest scop încă de pe cînd sunt în clasele de jos. Să pună de o parte, lună de lună, an de an, cite ceva din bănușii lor de buzunar, pentru a aduna fond de călătorie pe cînd vor fi prin clasa a 7 a ori a 8 a. Și cruța băeții și adună, învățîndu-să prin asta la două lucruri bune de odată: a cruța și a dori să vadă lume multă, străinătate, lărgindu-și prin asta vederile, cunoștințele. Lucru tare cuminte, care face mare cinste gimnaziului din Brașov, unde să cultivă cu zel.

O astfel de călătorie au făcut acum ei elevii dela școalele comerciale române din Brașov, sub conducerea dlor profesori Pricu și Dr. Stînghe; iar în anul acesta, acum pe sărbători, au p'ecat scolarii din clasa a VII. gimn. din Brașov, peste România, Turcia și Grecia, la Italia, conduși de cel mai zelos profesor în privința aceasta de dl Dr. Iosif Blaga, pentru care

această călătorie cu studenții, nu e întâia. Băcții duși prin cele țări streine tot mereu trimit vești celor de acasă, că pe unde sunt, cum sunt, că-s sănătoși și să simt bine. Ei călătoresc pe tren în vagon deosebit, cîntînd și veselindu-se cu tinerească inimă. În apropierea câte unui oraș doar să mai liniștesc și conduși de profesorul lor iubit cercetează lucrurile însemnate din oraș făcîndu-și însemnări și întrebînd de tot ce le bate la ochi. Mergînd așa în grup, pe cap cu un chipiu frumos, ei sunt scoși la iveală și lumea streină li privește cu plăcere și îi întreabă, de pe ce plaiuri sunt? Așa apoi mai fac și cîinste neamului nostru prin cele țări și orașe streine.

În București studenții călători dela Brașov, au fost primiți cu multă frăție, cu alaiu, lume multă li-a eștat înainte. Mai ales mulți studenți, tineri ca și dragii lor oaspeți. În pripă au alergat de ici pînă acolo, pe la bisericile mai însemnate ale orașului și pe la cele zidiri frumoase și cu trecut istoric. Mult încă n'au putut vedea, că trenul lor a stat la București abia vre o 4 ceasuri.

Scrînd despre umblarea lor prin București și apoi de felul cum, cu același alaiu au fost petrecuți la gară, unde trenul li aștepta să plece, — un corespondent din București a „Românului” scrie, că la gară li s'au adresat cîteva cuvinte calde de despărțire:

„Faceți cîinste neamului nostru în Italia!”, a strigat un glas de pe peron cînd trenul să urni leneș înaintînd încet, ca și un car tras de bivoli, cari par a simți cît de lungă are să fie povara. Apoi pas cu pas, prinse înteață; Bucureștii să desfac, rămîn la dreapta, multă vreme la dreapta, apoi îndărăt și să duc pînă la să mai vad.

„Nu să mai vad Bucureștii!”, Prindem a ne privi unul pe altul mai cu dinadinsul. Fie că aceasta ține de sufletul Ardel nilor, fie că ține de tainele „străinătății” crescînde, te privește fiecare și te întîmpină cu un zîmbet prestînesc. Sntem călători pe același drum 20 de zile, 25, cine știe... Unul cîntă mișcat:

Sub fereasta mîndrei mele
Trece-un părăias cu jale...
Iese mîndra să se spele
Vede că-s lacrimi d'a mele...

E un bănațan din părțile lui Vidu. De îndată ce-i aud voăea, întrezăresc că e un concert statornic, concert în tren, concert pe bord (pe corăbie), concert în port la hotel, concert pe pretutîndeni...

Și trenul merge acum iute, lăsînd în urmă atîta timp larg fără hotare cu zări nedeslușite și învăluite în umbrele tot mai dese ale inserării. Ca un fugar încălecat pentru întâia dată mașina aleargă cu acelaș setă nebună, deschizînd zările noi și aruncînd umbrele tot mai dese celor rămase în urmă. Afară noaptea a rămas singură stăpîină cu puterea umbrelor sale; pe bănci să adună grupuri, grupuri, vorbind ori cîntînd în surdîină; dar e mai mult tăcere; o tăcere neînțeleasă, apăsătoare, o tăcere asemănătoare cu tăcerea tristă a celor ce-au inserat pe drum... Odată cu razele slabe și turburi ale luminei dela tren... s'a coborît pe fețe o mîtră de jale, în care să amestecă și dorul despărțirilor fără margini și, poate, dorul de casă al altora, cari nu veneau de acasă...

„Dunărea!”, răsună la feroastră vagonului o voce aproape încetată în florul din care tresărisă. Școla-

rii nu mai încap pe la ferestre: să Inghesuiesc, își cer unul altuia loc. Dunărea!

Da a pentru atîția călători obișnuiți, pentru negustori și tot felul de oameni de treburi, Dunărea a ajuns o apă ca orice apă care trebuie trecută pe un pod ca alte poduri, — prin strigătele ieșite din aceste piepturi tinere, venite de pe alte țărîmuri, Dunărea crește iarăși. Din lumea plină de taină din care izvoarește cel dintîiu fior al tuturor simțirilor alese, Dunărea să desface cu toată poezia ei. Și ochiul lacom, care vede pentru întâia dată maturile acestea, imprumută întinsului apelor ei, valorilor ei, maturilor îndepărtate, toată strălucirea, măreția și taina...

...Sub povara, tîrită de zborul mașinei neștiutoare de glăduri și simțiri omenesti, podul uriaș duide în sunete amestecate grele, în loviri repetate, producînd impresia unor nenumărate buburi de tun, cari să perd în depărtări...

Astfel descrie dl Romulus Cioflec, scriitor în București, călătoria aceasta a școlarilor gimnaziului din Brașov.

Din România.

REGELE CAROL DE 72 ANI.

— Rege de 45 ani. —

În 7/20 și 8/21 Aprilie la București s'a sărbătorit în liniște, dar plin de iubire și adîncă stimă, împlinirea alor două zile scumpe în viața iubitului Rege al Țării.

Anume în 19 Aprilie M. Sa Regele Carol a împlinit vîrsta de 72 ani, dintre cari 45 ani i-a petrecut stînd în Tronul Țării, povățuind naia statului român ca un cîrmaci înțelept spre țărîmii întăririi și înfloririi.

În 21 Aprilie a împlinit acesți 45 ani de domnie.

Ziarele din Țară au închinat și din acest privilegiu articli plini de recunoștință și respect bătrînului Rege, rugînd pe Dzeu să-i dea încă zile multe și bune, și sănătate, întru a conduce cu bine cîrma și soartea țării ani mulți și în viitor.

Correspondență.

Sfințirea școalei gr.-or. din Merghindeal.

Ca un alb porumbel s'a lăsat din albastrul vremilor bătrîne în sufletul Merghindeleilor, dorința învăpăiată de-a clădi în locul școalei sounde de pe vremuri, un focal corăspunzător care multe veacuri să răstrîngă razele științei și a iubirii de neam și lege.

Urgia vremilor și asprimile vieții însă au făcut, ca acel porumbel ani deardîndul să plutească numai asupra capetelor lor, fără a să putea pogori pe pămînt și dorința poporului trup să o facă.

Vremie s'au schimbat însă. În poporul nostru s'a început munca de profacere a vieții. Ca la o poruncă alai Dzeu în vara anului 1909 să ridică zelosul Ioan Deșoreanu, președintele de acum al comitetului, un al doilea George Lericu, vecinic înflăcărat și însuflețit, tuturor

plăcut și scump. și dă suflet în tregei porniri. Mîna dreaptă a lui este harnicul Vasilie Nicoară, episcopul. Ei însuflețesc mînușchiul de oameni buni, încit își dau toți făgăduința sfințită, că fac totul numai să-și vază împlinit acel vis al suferinții, de al cărui dor „ne au răposat și moșii și părinții”. Cuvînosă a amînt și pe dl preot Ioan Filipescu, care au fost la înălțimea chemării sale. Așa apoi visul, care desfăta odinioară închipuirea tuturor, îmbracă haina vieții Azi noua școală să înalță ca un templu sfințit închinat unui zeu iubit: Culturai, Luminei! Și toate sufletele bune tresăltă de bucurie trecînd pe lingă mîndrul altar!

Răsplata luptei poporului, și a ajuns izbînda în 3/18 Aprilie cînd s'a slujit sfințirea școalei celei nouă dela noi. Ceeace a dat întregii ceremonii o strălucire deosebită, este parastasul pus pentru pomenirea marelui Arhiepiscop Andreiu Baron de Șaguna, fiindcă noului templu cultural i-s'a dat hramul „Sf. Andreiu”.

În cîntece vesele s'a adănat tinereimea în mare număr, bătrîni și bărbați și femei și fete în pictorescul port național înaintea noului altar, stînd de față la slujba sfințirii dela care s'au dus toți mîngăiați, că s'au împlinit datorința cu cîinste și au făcut ce li-s'a cerut pentru cultura română și pentru neam!

Serbarea și a avut și partea veselă. A fost masă comună, la care a rostit dl părinte Ioan Filipescu o vorbire plăcută, cu o vădită încîntare scoțînd la iveală greutățile, cari le a întîmpinat poporul. Mulțumește comitetului parochial, mai ales zelosului președinte Ioan Deșorean și fruntașului episcop Vasilie Nicoară, amintînd „că noul altar este mărturia hărniciei lor”.

Iată cum o mîână de oameni pot da dovezi lumii, că e în stare a îndeplini fapte mărețe, cari vor trăi în vece pe aceste plaiuri oft va trăi și poporul românesc.

„Privitorul”.

P. S. Ca picur amar în păharul bucuriei, trebuie să pomenesc aci, că învățătorul Zaharie Muntean, supărat pe nu știu care din conducătorii măreței lucrări, — deși invitat cu stăruință, s'a ținut departe de toată sărbarea, ceea-ce a măchînit pe poporul jertfitor și dlul învățător nu i-a făcut nici un bine. Lumea l'a judecat, ca pe unul ce nu știe supune patima sa, intereselor mai înalte. Rău destul.

*

Din Gledin.

Feriți-vă de jidan, ca de necuratul.

În numărul 15 al „Libertății” s'au publicat cîteva șire, în cari s'a arătat lumii românești unele lucruri adevărate din comuna Gledin (comit. Bistrița Năsăud). Acolo s'au pomenit și cîteva nume de persoane. Persoanele acelea simțîndu-să cu musca pe căciulă s'au mîniat foc, și s'au cugetat la chipul cum să-și răzbune că au fost dați „prin gazeturi”. Că unul e prietin de cruce cu jidanul, iar jidanului că o să moară de foame, și că nu va mai avea la ce mai sta la noi.

Un țărăn de aici vîzînd lucrurile cele adevărate din „Libertatea” despre Mendă, a înat gazeta, s'a dus cu ea acasă la un Jidov, și i-a cetit-o acolo, amărîndu-i rău sufletul. S'au mîniat și s'au aprins foc jidovii ca stropiți cu petrolu. Cîți oameni treceau după asta pe stradă pe dinaintea lor (căci în

crîșmă nu li-se mai bagă nimeni!) pe toți li opreau și le spuneau năcazul și întristarea mare ce i-a „fript” așa de tare numai din sânîni! Să sfădesc apoi cu toții, dela cel mai mic pînă la capul lor cel mai mare, — pînă la Mendă, — că din a lui vină ar fi dat pacostea peste toți! Cînd treci acum pe-acolo cugeți că ești în Palestina! Iar veninul și-l varsă tot asupra — preotului din Gledin, și să mîngăe, zicînd că o să se răzbune ei pentru asta asupra lui, fiindcă li cred scriitorul celor cîtorva șire. Au și zis niște cuvinte murdare dlui părinte, ca din guri de țigani.

Lucrul acesta m'a îndrămat să pomenesc din nou pe Mendă, căruia li declar următoarele; că eu scriitorul acelor șire, nu sunt nici din Gledin nici din Monor, cu dl preot din Gledin n'am nici o legătură, cu atît mai puțin cu „Ilie al nostru”, despre care au zis jidanii, că a dat beutură unor „domni” ca să scrie contra lor. Fiți siguri jidovilor, că badea Ilie n'are lipsă de scrisuri prin gazete decît numai de sprijinul inimilor cînstite și curate din sat! Dar și dacă nu-s dela voi, cunoscînd bine lucrurile de acolo, vă spun, că totdeauna cînd vou vedea ceva lucru folositor și vrednic de urmat, li vou scrie și lauda prin foi, și vou scărmana cît vou putea mai mult, viața voastră de jidovi, și pe toți cei ce vor sta în apropierea voastră și vi-or ajuta să prindeți putere prin satele noastre. Că locul vostru cu cîștig, în satele românești să cade Românilor! Pentru asta, „jupine”!

În năcazul lor cel mare, evreiașii nostri, întrebau pe oameni, că ce rău au făcut iei?, pe cine au înșălat, și cu ce am păcătuit de-i batjocoresc acum așa rău?, căci doară ei n'au furat dela nime, n'au aprins, n'au înșălat și n'au omorît pe nime! Răspund: O fi că cu bită în cap n'ați dat la nime. Dar ni-ați supt voi tot avutul și sudoarea cîtorva familii din sat, încit azi vedem că copii acelor nenorociți slujesc pe la casele altora și prin satele vecine, ca să aibă cu ce trăi? Dar casa și curtea unde sunteți acum cum ați cîștigat-o? N'ați înșălat, ziceți. Nici eu nu zic asta. Dar aceea o știu că ați vindut oamenilor mărfurile cele mai rele din lume cu prețuri foarte mari, cu cîștig așa de mare, pe care un negustor cu inimă și credință pentru popor, nu și-l pune la mărfurile lui știute de rele. Sau cum altfel v'ați îmbogățit așa repede? Apoi cu vinarsuri cel fabricat din pravuri lesne, și dat tot în preț cu cel bun!

Asupra acestor lucruri trebuie să deschidem ochii oamenilor, să le vadă și să le înțeleagă și să se ferească de voi! Precum în Gledin s'a și întîmplat, că aci v'ați mîncat partea și credința. Ce-o fost verde s'o uscat. Ce-o fost dulce v'ați mîncat.

Voi oameni buni din Gledin, vă feriiți numai și mai departe de această lipitoare. Incungiuțați pe Jidovul ca să-l vedeți într'o bună dimineață cu straița în spate și la drum, iar în locul lui să vă vină un om de-al vostru și cu cruce și cu inimă pentru popor, care și dacă vă ia bani pe mărfuri și pe beuturi, barem să vă dea marfă bună și beutura curată nu curat venin!

A voastră va fi fala și lauda lumii și binele satului.

N. M. econom.

Triumful aşteptării.

Nebiruit e omul ce luptă cu credință!
El știe că pe lume nimic zadarnic nu-i;
Că, dincolo de truda și jertfa clipei lui,
În taină, vremea țese la sfânta biruință;
Că vuetele toate visează armonie,
Că... este o dreptate și... trebuie să vie!

Talazuri năvălescă-'l, vrăjmașa lumii ură
Întunece-i viața în beznă de minciuni!
Copiii lui închidă-l în casa de nebuni!
Lovească-l ori-ce mână! hulească-l ori-ce gură!..
El simte cum îi crește din inimă o floare
Cu-atât mai luminoasă, cu cât mai mult îl doare!

Te-ai întrebat vre-odată din ce undire 'nceată
De lacrimi tănuite să naște un izvor?
De mii de ani în piatră lovește răbdător
Strop după strop, s'o spargă... Drum greu a fost... Dar... iată!
În valuri de lumină, chemat de dorul mării,
Un fluviu nou vestește: Triumful aşteptării.

1911.

A. Vlahuța.

De sfintele Paști foile noastre toate s'au silit a da cetitorilor lor material cât mai ales și mai bogat, — și, cu bucurie însămnăm aci, că a fost o plăcere pentru cetitorul de foi românești a lua în mână gazetele noastre, atât pe cele populare (Intocmite anume pentru grosul poporului), cât și pe cele de zi, ziarele mai scumpe, scrise pentru inteligință.

Mai ales mari încordări au pus ziarele noastre din Arad, „Tribuna“ și „Românul“, să se întreacă a da de Paști foaie aleasă cetitorilor lor. Au și reușit amândouă. Românul a adus lucrări, în versuri și proză, din penele poezilor Vlahuța și Coșbuc, apoi a nuvelistilor I. Brătescu-Voinăști, Delavrancea, Romulus Cioflec, și articoli de sărbători de Caragiale, Dr. Victor Bontescu, un articol politic de Dr. Mihail Poly (Srb), articoli economici ori de știință de Dr. Madgearu, I. Corbu; din viața femeilor de zeloasa colaboratoare „Românca“, și alții. De tot frumoasă e poezia „Triumful (biruința) aşteptării“ din fruntea numărului de Paști al „Românului“, pe care o dăm mai sus și noi cetitorilor nostri, dorind ca fiecare bine s'o înțeleagă și în suflet să și-o pună! Și așa muncitor stăruiitor în lupta pentru biruința cererilor noastre naționale să se facă, ca stropul din această poezie, care, închis în robia pământului și dorind a ieși la lumină, mii de ani bate, strop după strop, în piatră s'o spargă! Și zeci de mii de stropi cad unul după altul fără a vedea spargerea pietrii, dar cei ce vin după cei căzuți, nu desnădăduesc, ci loveșc și ei mai departe în piatră! Și, deși s'ar părea ușor cugetătorului că fiecare strop a dat o luptă perdită, zadarnică, nu e așa! Că fiecare strop a spălat totuși din piatră cât un fir de prav, și milioanele de stropi au dus cu ei milioane de firicele de piatră, aproape nevăzute, dar piatra a tot slăbit, până ce totuși s'a

spart, picurii și-au făcut drum și la lumină au răzbit!

...Drum greu a fost! Dar, uite, în valuri de lumină, chemat de dorul mării, Un fluviu nou vestește: *triumful aşteptării...*

Cît de luminată și adevărată e această pilduire, pentru lupta ce trebuie s'o ducă în această țară poporul nostru românesc, închis în robia politică, la a cărei spargere trebuie să muncească cu stăruința și aşteptarea stropilor din poveste! Fiecare Român trebuie să fie un strop de acesta, tare în credința, ca răzbi-va să spargă stîncă politică ce i-s'a pus în cale spre a-l opăci să ajungă și el la larg, la lumină, la bine! Fiecare Român, batînd azi, bătînd mâne, prin munca sa națională, în această stîncă, să nu desnădăduiască, să nu și piardă voia pentru această muncă, nici atunci cînd i-s'ar părea că cu totul zadarnică este ea, cum i-s'ar părea și fiecărui strop din izvorul năzuitor spre sbucnire afară din pămînt, că zadarnică a fost mica lui ciocnire în stîncă din cale! Așa de puțin ai putut sfărîma din stîncă, încît nici nu vezi cu ochii rodul muncii tale de „strop“, dar puținul tău, cu puținul stropului de lingă tine, a fratelui teu, face ceva, și a tuturor fraților împreună face mai mult, și răzbaterea voastră de ieri, cu a celor de azi și cu a celor de mâne, lasă o urmă văzută în sfărîmarea stîncii politice ce ve apasă, — și ca mâne ea găurită va fi și sfărîmată, și neamul la lumina libertății va ajunge — ca și izvorul țîniitor din piatră, de care apoi atât să bucură lumea și drag îl are! Nebun ar fi stopul care ar aştepta, ca de singură a lui lovire în stîncă, aceea să crape, să se spargă și loc întregului torent îndată să facă! Iar de vede că asta nu să întimplă, să desnădăduiască, să zică și celor din jurul său și celor ce îi vin în urmă: în zadar e totul, plecați-vă robiei întunerecului de aici din st-

nul pămîntului, noi nu vom vedea în vecl lumina soarelui și largul mării sub întinsul albastru al cerului frumos! Tot așa nebun e Românul, care văzînd că milcile lui ciocniri în stîncă politică ce-i apasă neamul, nu sfarmă și nu dărimă dintr'una întreagă această stîncă, și pentru aceea să propoveduiască fraților: plecarea grumazului, lăpădarea ori-oarei nădejdi de a ajunge la viitor mai senin, mai luminat, mai liber! Aș! Cu cît e mai mare greutatea ce-ți stă în drum, cu atît îți va fi mai mare vrednicia după ce ai răzbit prin ea! Care izvor îți e mai drag și e de lume mai căutat: cel ce a ieșit aci de undeva din pămînt, din lut, ori cel ce țînește cu tainic și voios murmur din stîncă? Noi Românii din această patrie, soarta acestui izvor ce sparge stîncă, o avem! Toți stropii neamului numai bravi să fim, muncitori neobișiți și plini de credință tare și de rivnă după lumina libertății, — și singuri să fim că ajunge-o-vom! Și lumea ne va privi cu admirare și cu plăcere, ca pe izvorul cel ce grea stîncă a avut de sfredelit până a putut țîni, curat și sănătos, sub soare și cer senin!

— Foarte bine îngrijit a fost apoi numărul de Paști al „Tribunei“, cu articoli ori nuvele și schițe de Ion Agribiceanu, Octavian Goga, Alexandru Ciura, Dr. I. Lupaș, Dr. I. Răducanu, Dr. Onisifor Ghibu, Ermil Borcea, Ion Gorun, Sim. C. Măndrescu, Caton Theodorian, D. Anghel, Emil Gârleanu, Vas. Savel, V. Lazar, D. Ciotori, Constanța Hodoș, — și cu poezii de St. O. Iosif, Victor Eftimiu, A. Cotruș, I. U. Soricu, N. Pădure. Un număr aievea bogat în ales material de cetit și mai mare ca a tuturor foilor noastre.

Intrecerea între cele două ziare naționale dela Arad, dă și pîn'acum roade îmbucurătoare pentru înflorirea gazetăriei românești. Ele să luptă a să ținea una mai presus de cealaltă, și în năzuința lor astă, adună în jurul lor scriitori, trezesc interes pe care pîn'aci mulți nu l'au arătat față de foile noastre din această patrie, — și cu înălțarea lor, să va înălța și curajul în inimile românești și să vor lărgi vederile Românilor, și tot mai buni știutori în luptele lor naționale vor fi!

Desp. Orăștie al „Asociațiunii“.

— Prelegeri populare. —

Luni, a doua zi de Paști, despărțămîntul Orăștie al „Asociațiunii“ și a început șirul prelegerilor populare, pe cari și-a pus de gînd să le țină în primăvara și vara anului acestuia în vre-o 10—12 comune, din cerc.

S'au ținut în ziua numită prelegeri în două comune, în Pricaz și în Turdaș. În cea dintîi înainte de ameză, în a doua după ameză.

În numele comitetului despărțămîntului au ieșit dl Inv-dir. C. Baicu și cassarul despărțămîntului dl N. Tenase. Ajunși în Pricaz unde se adunase în biserică vre-o 2—300 de oameni, dl preot N. Sîrc deschide adunarea, arătînd scopul pentru care au venit trimiși „Asociațiunii“ în comună. Dă cuvînt prelegătorilor. Dl N. Tănase vorbește despre eatastru și dări, îndeosebi despre dările ce privesc pe țaranul nostru. Poporul a ascultat cu mult interes, și la sfîrșitul prelegerii s'au adresat prelegătorului cu întrebări practice, la ce li s'au dat numai decît deslușirile de lipsă. Poporul și-a arătat dorința să i să mai vorbească și altădată asupra acestui lucru. S'a și fîgăduit că să va face. Dar și pînă atunci prelegătorul a arătat că e gata a da îndrumările ce i-s'ar cere.

A vorbit apoi dl Constantin Baicu, cu pricepere și măestrie, despre cultivarea fînățelor și nutrirea vitelor. Poporul a ascultat cu mult interes și această prelegere, iar la urmă mulți au declarat dlui Baicu că vor urma sfaturile date, așa după cum le-au urmat și cele ce le a dat în anii trecutîi despre mașinile agricole, recunoscînd că s'au folosit foarte bine de mașini, parte de a-le lor proprii, parte din cele luate împrumut dela „Reuniunea Economică“ din Orăștie.

Aceleaș prelegeri cu acelaș interes s'au ținut în aceeaș zi după ameză în comuna Turdaș, unde preoții au adunat și pregătît bine poporul pentru prelegerile ce i-sau ținut.

Însemnăm că la acoperirea cheltuelilor acestor prelegeri, ia parte și „Reuniunea Economică“, care și-a înbinat lucrarea sa cu cea a Despărțămîntului „Asociațiunii“.

Dela Caransebeș.

P. S. Sa Episcopul Dr. M. Cristea a dus vădit, în Eparhia Sa duhul de viață, lucrător, de care îl știam pătruns în cuvintele și în faptele Sale și pînă nu era Arhiepiscop. Căci e și Prea Sfinția Sa dintre oamenii cari țin, că iubirea și credința fără fapte — moartă este! Și abia ajuns în scaunul strălucit de Episcop, înțelege, că de e să miști marile masse, grosul poporului, la viață, trebuie să-l conduci, să-l îmboldești la fapte, iar aceasta prin nimic nu-ți reușește așa de bine ca și — *premergînd însuși cu pildă poporului tău credincios.*

Din toate cite le propoveduește și le făptuește, aceasta reese că e pecetea gîndirii și simțirii Preasfinției Sale.

A făcut chemare cătră obștea credincioasă, să-i vină întru ajutor la zidirea unui seminar diecezan (al episcopiei). Și ca să nu poată zice gurile

rele ori mințile rău înțelegătoare că numai cere și nu dă însuși, a premers cu strălucită pildă de jertfă, poate chiar peste puterile sale, dând însuși 5000 cor. fondului, — și răsunetul e frumos! Vorbele mișcă, pildele a trag. Pilda P. S. Sale a atras, și vedem făcându-să un șir întreg de danii frumoase pentru nobilul scop!

Iacă pe cele mai nouă:

Banca „Bocșana“ din Bocșamontană dă 1000 cor., solvind ca rată întâi de 400 cor., iară restul în anii viitori.

Banca „Comuna“ din Căvâran, 300 cor. în 3 rate.

Di Dr. Aurel Oprea, avocat în Bocșamontană, 200 cor. și diurnele dela sinodul eparhial din 1910.

Di Dr. George Dobrin, avocat în Lugoj, întregeste dania sa de mai nainte, la 5000 cor. plătite în rate în curs de mai mulți ani.

Di Dr. Nicolae Regman, profesor, 321 cor. 9 fil. plătite în cursul verii 1911.

— Iar cele mai multe daruri, de prin comune, după asta vor urma! Căci acum la sfintele Paști a fost poftită preoțimea din dieceză să cetească luminata chemare a Arhierului către tot poporul credincios, aducându-l la jertfiri, cari, suntem încredințați că nu vor întârzia!

Alta.

Virșețul e oraș în care să află din depărtate vremuri un număr mare de Sirbi gr.-or., cu biserică puternică, cu avere la biserică, — și pe lângă ei și foarte mulți Români gr.-orientali. De pe timpul însă, când Românii gr.-orientali stăteau în prea apropiate legături bisericesti cu Sirbii, ba ajunseseră sub cîrmuirea lor (pe vremuri când ei, Românii, nu aveau, că nu erau lăsați să aibă, episcopi proprii!), — de pe acele vremuri Românii din Virșeț s'au deprins a merge la biserică sîrbească și a să ținea de ea. Chiar deregătoriile statului atît de mult numărău pe Românii din Virșeț între Sirbi, încît de pildă în cartea de Statistică a comunelor și orașelor din țară, scoasă de Ministerul reg. ung. de comerț din Pesta, vorbindu să despre Virșeț — de Români nici pomenire nu să face, ca și cum nație de aceasta nici nu s'ar afla acolo! De ce nu ținea nici ministerul samă de ei? Pentru-că ei n'aveau biserică lor, care să-i scoată la iveală ca popor de sine!

În timpul din urmă Românii din Virșeț s'au despărțit de Sirbi și s'au pus să-și încorde puterile să-și ridice și ei biserică deosebită. Și dat a fost, ca în năzuința lor asta să se apropie de întrupare chiar în întiele zile de păstorire ale noului Arhieru. Ajungînd cu pregătirile până la începerea zidirii, în primăvara asta s'a pus piatra fundamentală pentru zidirea bisericii celei nouă: *întia biserică gr. or. română în Virșeț.*

P. Sfințitul Episcop a folosit privilegiul a da un puternic îndemn credincioșilor sei din Virșeț să meargă cu toată puterea înainte spre luminoasa țintă ce și-au pus, și de praznicul punerii pietri fundamentale, a trimis protopopului Traian Oprea care cu înțelepciune și zel conduce pregătirile și lucrările acestea de ani de zile, — c caldă scrisoare arhierască, însoțită de un însemnat dar de 2000 cor., — zicînd în scrisoare:

„Doresc, ca peatra, pentru noi îndoit sfîntă, implintată azi la un loc de frunte dela marginea cea mai dinafară a Episcopiei noastre, să devie temelie puternică pentru un frumos viitor al ortodoxismului român din întreg ținutul! Binecuvîntarea noastră înțoțească-Vă actul sfînt de azi și toate lucrările din viitor.

Doamne ajută năzuințelor nobile ale fiilor noștri credincioși! *Miron*, episcop.

Așa premergînd cu pilda, așa îndemnînd cu cuvîntul, — multe și frumoase lucrări de mărire a bisericii și a neamului vom vedea răsărînd pe plaiurile păstorite de luminatul Arhieru!

Dă Doamne să putem încresta cît de multe, — și mai ales vești că: turma își cunoaște pe păstor și glasul lui și cu în-suflețire îl urmează pe el!

NOUȚĂȚI

Manevrele împărătești în Bihor. E acum lucru hotărît, că marile manevre ale armatei noastre austro-ungare, zise „manevrele împărătești“, să vor ținea astan în Bihor, în jurul Beiușului și mai departe.

La aceste manevre vor lua parte 60.000 soldați, dela linie, husari, tunari, tren, honvezi și de tot felul. Manevrelor le va conduce viitorul împărat și rege: Principele de coroană Francisc Ferdinand d'Este.

În timpul manevrelor, înaltul oaspe va fi găzduit în Castelul Episcopesc gr.-cat. românesc din Beiuș. Precum aflăm din foi, zilele astea mulți ofițeri înalți au fost la Beiuș de au văzut orașul și cercetează cum s'ar putea încuarta cu bine mulții ofițeri înalți ce vor veni în acel timp în jurul Alteței Sale Principelui.

George Lericu... Cetitorii „Libertății“ cunosc acest cinstit nume: El e al primarului din Troiaș, comitatul Aradului, cercul de alegere al Radnei, despre care a scris în „Tribuna“ după alegeri un foarte frumos articol di Vasile Goldiș.

Singerladu-i inima de durere după ce a văzut că mîndrul lor candidat și fost deputat V. Goldiș a căzut, sufletul cinstitului Lericu l'a îndemnat să certe pe acei alegători din comuna sa, care și ei, deși nu ca el, om în slujbă, ci liberi, totuși s'au lăsat duși de sunețul argintului lui Iuda și au ajutat la biruința streinului, — zicîndu-le:

— N'ați putea ispăși păcatul

vostru nici dacă vi-ar arde casele cu tot avutul lor!

Pentru vorba asta dusă de oarecari șpioni păcătoși la urechile solgăbirăului și a judecătoriei, George Lericu a fost tras în judecată, ca, mi-te, pentru ațitare la — pus de foc celor ce au votat cu steinul!

În Joia mare s'a dezbătut procesul lui Lericu înaintea tribunalului din Arad. S'au ascultat martori, s'au făcut cercetări, s'a cercat totul ca să-l scoată vinovat pe bravul Român, — dar însăși judecătoria s'a încredințat că el prin vorbele sale n'a îndemnat pe nime a pune foc, ci a vrut să arate numai păcătoșilor cît de mare e păcatul lor! Precum și este. Și tribunalul l'a trimis acasă ca aflîndu-l nevinovat.

În loc de mers la Paști, a mers la moarte. Din Iași să scrie: Mercuri sara, în săptămîna patimilor, la ora 9., o groaznică nenorocire s'a întîmplat în gara-Pășcani (România): Pe cînd trenul de Burdujeni să puseseră în mișcare, un soldat din regimentul 15 de artilerie, anume Ioan Verescu, a voit să se urce în tren, dar alunecînd a fost tîrît de scara vagonului sub el, tăindu-i amîndouă picioarele de mai sus de genunchi!

Trenul a fost oprit îndată, și de sub el a fost scos soldatul Verescu într'o stare vecină cu moartea și dus la spitalul din Pășcani.

S'a telegrafiat comandantului regimentului 15 artilerie din Piatra Neamț și familiei nenorocitului soldat, care să ducea acasă de sărbători.

Din cercetările făcute s'a aflat că numitul venea din Piatra Neamț cu trenul de care a fost tăiat, iar în gara la Pășcani să duseseră jos pentru ca să-și cumpere de ale mîncării. Întîlnindu-să cu niște cunoscuți s'a pus la vorbă, și n'a băgat de seamă că se dăduse semnu pentru plecarea trenului, decît cînd acela s'a pus în mișcare. Voind să nu-l piardă, s'a repezit spre vagon și alunecînd a căzut și a fost tăiat după cum am arătat mai sus!.. Sărmanul.

Mare foc a pustiit în comuna Gusu (Kisludas), a cărei locuitori în mare parte sunt Români. Au ars vre-o 30 case și 51 șuri și nenumărate galițe și vite, rămînd familiile pe drumuri, săraci pămîntului. Comuna, deși săracă, era vrednică și creștinii din puținul lor avut tocmai hotărîseră a ridica o școală frumoasă, ca să aibă adăpost bun copiilor lor dornici de carte!.. Focul a izbucnit ziua în amiază, și să crede că mîni bătute de Dumnezeu l'a pus. — Părintele Vasile Părian și episcopul-cassar Stefan Medeșan roșgă pe cei-ce pot, să binevoiască a da ceva ajutor celor rămași fără adăpost.

Cîte miuțe au suflat în vînt pipașii noștri în luna trecută? Vezi să face și despre asta dare de samă. Oficiul de statistică (numărătoare de tot felul) al țării, a încheiat zilele trecute adunarea sumelor ce s'au adunat în toată țara în luna lui Februarie pe vindere de tutun. Și iacă ce-a aflat: Numai țigarete s'au vîndut: așazisele „hölgy“ 122 milioane de țigarete; herțegovina: 10 milioane; sport 17 mil., ienidge 1 mil. și jum., duna 1 mil. și un sfert, drame 127 mil., virginia 31 milioane, magyar 3 și jum. mil. Și pe acestea s'au scos din pungile nenorocite ale fumătorilor 18 milioane de coroane! Apoi ce s'a fi cheltuit pe tutunul cel vîndut pachete gata, și mai fin și mai prost!

Ne e milă de bieții fumători, ce bir grozav plătesc ei unei prostii, fără de care ar putea fi, încă bine de tot și pentru ei și pentru ai loruși.

Nu-l mai trebuie Dzeu... Zile năroade am ajuns. În Oradea-mare un scriitor dela oraș, avînd copil de școală, a oprit pe băiețel să meargă la orele de religie! Să nu mai învețe și el despre Dzeu și sfintele învățături imblînzitoare de fire. S'a făcut arătare la judecătoria, judecătoria a pedepsit pe părintele ce să împotrivesc legii care prescrie ca fiecare copil să învețe o religie. L'a pedepsit cu 4 cor. El a plătit, dar pe copil l'a oprit și mai departe a merge la religie. Acum s'au luat măsuri ca nenorocitul copil, pe care tatăl-seu vrea să-l crească strein de învățăturile despre Dzeu, să fie scos de sub paza tatălui său și dat în sama unui episcop, care să-l lase a fi crescut ca alți tineri, sub înfurierea bunelor învățături sfinte.

„Libertatea“

— cu toate 3 adausele sale —

dela Paști pîn' la capătul anului numai 4 cor!

Celor ce nu cer și foaia „Bobîrnaci“ numai 3 cor. 40 fil.

În locul mortului — bombe în coșciug. Este puternicul împărat al Rușilor, poate cel mai nefericit pe lumea asta, că pe el groaza morții nici odată nu-l mai slăbește. A ajuns din cale-afară urît înaintea poporului său, pe care îl ține încă și-acum în cătușele robiei și și de aceea de multe ori au voit, ca să-i rupă gîtul. Încercat-au în chip și modru, dar n'a succedut pînă acuma niciodată, căci e păzît din cale-afară bine.

Mai în zilele trecute s'a pus împotriva trufașului împărat o nouă cercare, de a-l trimite pe ceialaltă lume, dar ca altele altele, nici aceasta n'a reușit. Iată cum s'a pus aceasta la cale:

La poarta palatului țarului rusesc s'au prezentat doi oameni, cari duceau pe spate un coșciug

La poartă au arătat o scrisoare, în care să spunea, că coșciugul să ducă pentru un servitor dela palat ce murise. Li s'a dat intrare și cei doi muncitori au plecat spre locuința servitorilor. În drum s'au întâlnit cu un ofițer, care i-a oprit, dar arătându-i și acestuia scrisoarea, li-a dat iarăș drumul. Au plecat deci iară. Ofițerul a privit din întâmplare napoi și i-s'a părut, că cei doi muncitori abia pot duce coșciugul, de care ziceau ei, că e gol. I-a oprit atunci pe loc și a chemat câțiva soldați, cari au desfăcut coșciugul mare a fost mirarea tuturor, când au văzut, că coșciugul e plin de dinamită, care dacă s'ar fi aprins, ar fi aruncat întreg palatul în aer. Cei 2 muncitori au fost deținuți, dar ei nu au putut da nici o lămurire, despre scopul dinamitei că cine a trimis-o. Să cantă cică în ruptul capului după adevărații făptuitori.

= Din pricina sfințelor sărbători, la acest număr de „Libertate” n'am putut adăuga nici „Foia Interesantă”. Din săptămâna viitoare încep a apărea și adăusele la rîndul lor.

Pompierii voluntari din Orăștie, — azi mai numai (ori numai) Români, — au ales în adunarea lor generală dela Florii, de Căpitan al lor pe dl Dr. A. Muntean. Pîn'acum căpitan era totdeauna un Sas și numai vicecăpitanul român, sau un Român și un Ungur, iar limba de comandă, cea germană.

De-o vreme Ungurii nu vreau să mai iee parte în compania de pompieri voluntari, de uritul comandai nemțești, iar Sașii nu mai iau parte de — comozii și nepăsători, ori pentru că prea să vad încungiurați de mulți »Valahii». Pîn'acum comanda nemțască să păstra din considerație față de trecut, și fiind comandantul și mai multe ajutoare ale lui, Sași. Azi cînd și comandantul Sas s'a retras și compania și-a ales comandant Român, și neromâni nu mai sunt doar deloc, — cerem ca compania de pompieri voluntari, să se întrunească în o nouă adunare generală, de reorganizare, și acolo să hotărască și aceea, ca comandă să fie în viitor românească! Pe sama cui să se mai comande aci nemțește?

Un dar pentru Slovaci. De curînd a murit în Budweis, în Boemia, drul Svatomir Tuma. Gîndurile lui s'au îndreptat și în ceasurile din urmă asupra suferințelor fraților lui Slovaci din țara ungurească. Înțelegînd el rostul neasămănat de mare, ce-l au gazetele (foile) în viața unui popor, a lăsat 1000 cor. pentru ziarul naționalist slovac „Slovensky Tyzdennik”. Cu frumos gînd și-a închis ochii cinstitul iubitor al celor oropsiți!

Sfînta Mănăstire dela Prislop (îngă Hațeg) după cum scrie „Unirea”, a primit un dar de sf. Paști, de o rară valoare. Insuflețita prezidentă a „Reuniunii femeilor române din com. Hunedoarei”, dna Elena Hossu Longin nasc. Pop de Băsoști, la care gustul artistic, pri-

ceperea și însuflețirea pentru arta națională română, să întrece cu evlavie creștinească, a lăsat a să lucra la Atelierul de țesatorie din Orăștie a numitei Reuniuni, o acoperitoare de altar, întreză cu motive de cusături originale românești și a închinat'o bisericii dela numita mănăstire. Frumseța acoperitoarei nu să poate admira și lăuda de ajuns. E vrednică de aceea care a dăruit'o și de acele mâni binecuvîntate, cari au lucrat'o! Cu astfel de fiice ale neamului, suntem siguri, că va renaște și va înflori sf. mănăstire, și va fi iar, ca odinioara, lăcaș sfînt de închinare, cum a dorit-o să fie fericita întemeietoare, Domnița Samfira, fiica Voevodului Moise Basarab al Munteniei.

Căsătorie. Dl Dr. Victor Delen, avocat în Șimleu, și dsoara Olivia de Bărdosy, din Sibiu, căsătorii.

Petreckeri.

— Societatea română de cîntări și muzică din Caransebeș aranjează în 30 Aprilie n. (Duminică Tomii) în sala hotelului „Pomul verde” Teatru și Concert împreună cu dans. În pauză „Tombolă” în favorul Societății femeilor, pentru înfrumusețarea cimiterului gr.-or. din loc.

— Reuniunea de cîntări și muzică a plugarilor ort. rom. din Izvin invită la Concert împreună cu teatru ce să va ținea Duminică la 30 Aprilie n. 1911, în casa proprie a Reuniunii. Venitul curat e destinat pentru renovarea casei Reuniunii.

„Angelescu” (?)!

În cercul „Stutzbart” ce dă reprezentății în Orăștie, între cei 7 atleți (luptători) este și unul ce să spune publicului că îl cheamă „Angelescu” și că-i atlet român. În sara dinții a și mîncat o trînteală dela soțul său Polon, cu care s'a luptat, și publicul maghiaro-jidan a aplaudat din greu că a fost — bătut Românul și aci în circ. Pe azi, Joi sara, e dat pradă lui „Czája” atlet matador maghiar! Firește că iar „Românul” Angelescu trebuie să mînce bătaia.

Deși n'are vre-o însămnătate, în interesul adevărului însemnăm aci, că acest „Angelescu” nu e Român, nici nu știe deloc cîteva vorbe românești. E numai așa arangeată comedia de cei dela circ...

Moarte. Ioan Rațiu de Nagylak după un morb scurt și greu, împărțășit cu Sftele Sacramente ale muribunzilor și-a dat sufletul în mâinile Creatorului în ziua de Paști, d. a. la orele 2, în anul 67-lea al vieții sale, în Turda.

— Direcțiunea institutului de credit și economii „Arieșana” din Turda, adine întristată, anunță repentina moarte a Prea on. Domn Simeon Pop, protopop gr. cat., președintele comitetului de supraveghiere, întimplată la 21. Aprile în comuna Luna (comit. Turda-Arieș).

— David Ivan, proprietar în comuna Racovița, după scurte și grele suferințe, a răposat în al 62-lea

an al etății și al 34 lea an al preafelicitei sale căsătorii, în 18 Aprilie.

Fie-le țărîna țșoară!

Care-i adevărul? Am pomenit în numărul trecut, de nedreptatea ce s'a făcut unor cinstiți cetățeni din România, umplîndu se țara cu vestea dată de foile ungurești din Deva, ca și de unele dela Pesta, că la Orăștie poliția cea foarte „aprigă”, a pus mîna pe doi domni români „negustori cu suflete”... adevăc ducători de femei dela noi spre a le vinde caselor rele.

Iacă ce-i adevărul: Doi cinstiți cetățeni români din Tîrgu-Jiu, unul negustor, altul delatier, de naștere înșiși ardeleni, dela Poiana Sibiului, venînd pe cîteva zile în Ardeal, și-au cercetat mai rude, mai cunoscuți. Intre altele au căutat și pe unii cunoscuți dela Orăștie și au stat în Orăștie vre-o 5 zile, la hotel, înștiințați în bună rînduială ca oaspeți de hotel. Cum prin Țară o duc rău de servitori și servitoare (că nu mai ajung săcuii și săcuencele de cari e plină atfel Țara), unul din ei a zis: Cu o cale să vad doar lmi găsesc și o servitoare. Și întrebînd a aflat, că o femeie de vre-o 38—40 ani, ar fi aplicată a merge și ea, mai ales că și bărbatul îi e în Țară. Ba va duce și pe fetița-sa pe lingă sine ca ajutor.

E vorbă așadar de un lucru cu totul nevinovat și în rînduială.

Căpitanul de poliție Baksay înse, aflînd de cei doi streini și de faptul că își duc cîte o servitoare, — dacă aceia's Români, și-a gîndit: Ce mai privilegiu pentru mine să mă mai arăt odată „mare patriot” mîncător de Români! Poate mi-o fi bună la ceva o așa „bravură”. Și a copt un plan foarte nelebrnic pentru a și bate joc de cinstiții oaspeți streini, petrecători în oraș: Deși i-a știut aci de zile întregi și putea să-i cheme naintea sa, să să-i întrebă ce-i și cum?, — i-a lăsat pînă în a 5 a zi sara cînd aceia să hotărîse să plece cu trenul spre Teiuș Brașov, și trimițînd pe un cancelist dela poliție cu un polițist, afară la gară, le-a dat acestora îndrumarea să lase pînă oaspeții din vorbă să urcă în tren, și apoi să urce după ei în cupeu și de acolo să-i scoată cu scandal, să-i declare „arestați” să-i aducă napoi la oraș!

Așa au făcut. Pau adus napoi, ca pe niște făcători de rele. Și apoi pune-te și ia cu ei acum noaptea la protocale, — că atîtea zile n'a avut vreme! I'a pedepsit și cu arest și cîte 200 cor. în bani, — sub cuvînt că au îndemnat la „emigrare” (părăsire de țară)! A adus ceva femei ca martore și — a jurat pe martore, lucru ce nu stă în dreptul lui de polițai. I'a ținut apoi arestați pînă mîne în odăia pandurilor. Pe martori încă i-a ținut în chip volnic aici noaptea ca prinși neîngăduindu-le a să depărta după ce nu mai avea treabă cu ei, — tot atîtea încălcări crase a libertății personale a cetățenilor.

Precum aflăm, s'au făcut arătări criminale contra căpitanului pentru abuz de putere, — dar nu e nici o nădejde ca să-și capete pedeapsa pentru volnicțiile sale, mai curînd i-or da o — medalie patriotică ceva, doar și-a bătut joc de niște „Valahii”, nu de altcineva.

Că de cine și-a bătut jocul viteazului nostru căpitan de poliție, să vede și din foia ungurească din loc, care în numărul său dela 20 April, la cercetare, să vede silită

a scrie, despre acest lucru următoarele:

„În interesul adevărului repetăm, că aci a fost vorba de angajarea a două servitoare și cei doi locuitori dela Tîrgu-Jiu au fost pedepsiți pentru că le-au îndemnat să meargă afară din țară, — dar aceia (streinii) nici pe departe nu sunt „suflete negre” sau altfel de ființe inoelnice, ci-s industriași cinstiți și cu bunăstare din România!”

Așa? Apoi vezi, noi suntem siguri că lucrul acesta l'a știut și căpitanul de poliție, Baksay, încă înainte de-a țese patrioticul seu plan de a și bate joc în chipul arătat, de acei cinstiți cetățeni ai statului vecini. De ce nu are foaia maghiară un cuvînt de protestare contra felului cum el i-a tras jos din tren și i-a purtat prin oraș ca pe răufăcători între organe de ale poliției? E iertat să facă cîteva astfel de „bravuri” în numele statului și a legilor la noi? Rușine!

Cele mai nouă cărți sosite la „Librăria Națională”

S. Bornemisa din Orăștie, sunt următoarele:

- Educația Voinței, cor. 2—
- M. Sadoveanu: Povestiri din războiu, a II. ed. 2—
- M. Sadoveanu: Floare oșlîită, a II. ed. 2—
- Ibsen: Poezii, trad. de Iosif și Anghel 2—
- Dr. Mironescu: Cura de slăbit și de îngrașat 0:30
- Flamarion: Urania I. II. 0:60
- Oscar Wilde: Pescarul și sufletul rău 0:30

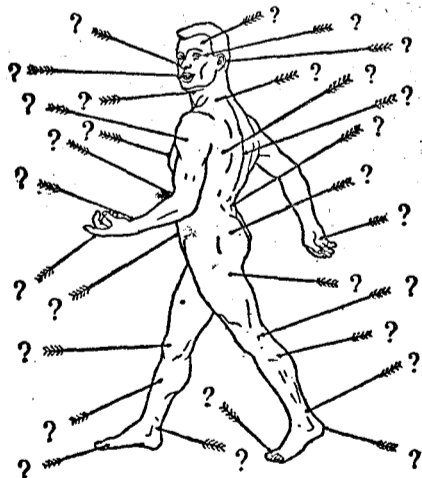
Afară de prețul cărții să se trimită și alți 20—30 bani pentru cărțile cu 2 cor. iar pentru cele mai ieftine, cîte 5 bani de una. Dacă cel-ce comandă, vrea să fie asigurat, că cărțile nu i-să pot perde pe postă să trimită și pentru recomandație 25 bani, peste toate.

POSTA REDACȚIEI

Dlul L. Mart. în U. b. Sunt toate în bună rînduială. Și calendare și fol plătite.
Dș Aneta J. în N. V. r. Fii bună scrie-ne cînd și cîtî bani ai trimis pentru fol!
Dlul S. Androneși în M. De aici folle îți merg. Țî-m trimis de nou 3 numeri din urmă, că n'ai spus care e îți lipsește. Așa am trimis pe nimerite. Cînd dați știre că nu vine foaia, spuneți totdeauna care număr anume vă lipsește!

Te sargează?

(842) (Al dureri?) 17—25

I. Fluidul Elza alui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de durcri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spurge), slăbie de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite aci! Fluidul Elza alui Feller e folosit cu efect fără pereche la răgușală, catar, dureri de piept și gît și morburii din curent ori răceală. devărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller”. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco

II. Vestim apoi, că lumca folosește cu efect distinct și sigur Pilulele-Rebarbara de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgirciuri, lipsă de poftă, arsuri de fier, greață, amețală, răgăceli, haemo-roides și alte conturbări de mîntuire. 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa

Eugen V. Feller, apotecar Stubica, Centrala 119 (comit. Zagrab.)

„ARIEȘANA“

— institut de credit și economii, societate pe acții în Turda. —
Cheque-Conto. 25209. Filială în Iara. Telefon 38.

Escomptează cambii simple și hipotecare pe lângă 7-8%.
Face împrumuturi pe obligați întabulate și caventate cu 7-8%.
Financiază tot felul de întreprinderi economice.

Primește depuneri pe lângă libele și în cont-curent cu 5%,
după cari dărea o plătește institutul.

Sume de 5-6 mii coroane să pot ridica ori-cînd, fără abdicere;
sumele mai mari, după starea casei.

(154) 1- Direcțiunea.

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai
distinge, atât pentru struguri de masă (admirabil ar-
ticlu de vînzare!), cît și soiuri de
vin: rizling, mușcateler, etc. —

să găsească de vînzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela
DOMENIUL ROMÂNESC
DIN BOBALNA

lîngă Orăștie, proprietatea dlui Dr. AUREL VLAD.

Pentru toamna de față și pentru primavară, are la îndemână
jumătate de milion altoi, tot soiuri alese!

Deși peronospora a potopit în anul de față pe alocurea școli
întregi de altoi, la Bobalna, fiind foarte bine grijite, nu le-a făcut
nici o stricăciune, altoile sunt foarte frumoase și pline de viață!

La cerere, să trimită Catalogul cu prețuri și îndrumări practice!

Adresați-Vă cu încredere deplină la:

„DOMENIUL DIN BOBALNA“

a dlui Dr. A. Vlad: Bobalna, u. p. Szászváros.

NB. Pentru vilerii din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit izvor
de cumpărat vițe de viie, fiind vițele din pepinierele dela Bobalna cres-
cute și deprinse cu clima deluroasă ardelenescă. La șes, firește, îi
prilește cu atât mai ușor. (34) 6-

Birou de informații.

Cunoscînd multe lipsuri ale publi-
cului românesc din provincie, m'am
hotărît să deschid în **Budapesta**
birou de informație și
Agentură Românească.

Ori-ce informație relativ la petițiile înaintate la
ministerii și alte foruri, ori-ae informații co-
merciale și în general în ori-ce cauză, dan
în restimp de 2-3 zile ori-și-cui rezolvînd toate
chestiile în moduri cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vor-
besc în persoană cu referentul cauzei
și rog rezolvirea favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comer-
ciale și comande.

Prețuri moderate; serviciu prompt,
informații detaliate. (42) 8-20

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU.

Budapest, Lajos uita 141 III/19.

THE CAMPBELL

Fabrică de motoare cu renume universal life-
rează cele mai bine construite și durabile

MOTOARE și de benzină
LOCOMOBILE oleu brut
gaz și
gaz sugativ.

Lucrarea cea mai Profuri testine. Plăți
teștină, mai sigu- favorabile. Garanție
ră, neconturbată! în toată privința!

841 Representant general: 21-26

Victor Korányi Budapest

VI, Liszt Ferenc-tér 9.
Telefon 64-64.

**Dela Tipografia „Aurora“ A. Todoran
din Gherla — Szamosujvár**

să pot comanda următoarele cărți populare și de rugăciuni.

	K. fl.		K. fl.
Sfântul Antoniu de Padua	-20	Păcală și Tindală	-16
Viața P. C. Vergurii Maria	-30	Pe pragul mormîntului	-50
Izvorul îndurării sau On. Parochii	-30	Pietatea poporului	-16
Zidirea lumii, Adam și Eva, cele 12 Vineri.	-16	Pilde și sfaturi pentru popor	-60
Bocete, adică cântări la morți	-80	Risete și zimbete.	-60
Cartea sănătății	-16	Românii în sat și la oaste	-30
Cartea S. Antoniu cu rug. pe 9 mați	-30	Sfaturi de aur, ceea ce înseamnă fericire	-50
Cartea plugarilor	-50	Suspini și zimbire	-80
Carte de desăvîșire farmece	-20	Starosteale	-30
Chintiri de cari strigă secolii în joc	-40	Țiganul în rai	-16
12 Chintiri	-24	Țiganul la mănăstire	-16
Codrean crainul codrului	-16	Țiganul și magnatul	-16
Dialogul Țiganului cu S. Petru	-50	Trandafiri și violete	-60
Dofoc, lacrimă și suspine	-16		
Felicitări în proză și poezie	-30		
Giufa lui Norac	-20		
Jocul stănenilor români	-16		
Leonat cel tînăr	-16		
Lira Sionului	-50		
Omul și lumea	-16		
Patima Dnl N. Ie. Chr.	-30		
Pămîntul fericirilor	-20		
Poveștile evlavioase	-30		

Cărți de rugăciuni.

Ioana sufletului, leg.	1. —
Mărgăritarul sufletului leg.	1. —
Mielul Mărgăritar sufletesc leg.	-44
Măntuirea sufletului leg.	-80
Carticică de rug. și cîntări leg.	-20
și alte multe soiuri de cărți.	

Cataloge să trimit ori-și-cui gratuit și franco.
Cărțile de sus să pot comanda și dela „Librăria Națională“ din Orăștie.

Comande mai mici să se facă cu asigurațiuni postale, trimițîndu
ră prețul cărților și porto postal 10-30 fil. ca să se poată expeda în
leg. + franco.

(145) 3-6

**Cei-ce doriți să fiți scutiți
de
pagubele în vite!**

Intrați sub scutul „Reuniunii proprietarilor de vite“ dela Orăștie
(Szászváros), care asig ră pe economi contra ori-cărei pagube în vite!

Precum s'a dat de știre prin foaia »Tovărășia«, această
Reuniune a intrat în viață dela 8 Maiu 1910. Și dela aceea zi
începe, plătește toate pagubele în vite a membrilor săi, cari sunt
în rînduială cu înscrierea și plata taxei! — A plătit în 11 luni,
peste 18000 coroane despăgubiri membrilor săi!

Nu e greutate mare!

Cînd intri spui, cît ți-s vrednice vitele, și la caz de pa-
gubă plătești numai 4 fileri după fiecare 100 coroane, ce ai
asigurat pe vitele tale.

Plăți nu ai de făcut, decît cînd la un ortac din cercul tău
s'a întîmplat o pagubă în vitele asigurate!

Ca să poți asigura, te faci membru al Reuniunii, cumpărînd
o »cuotă« (acție) de 4 cor. pentru fiecare 1000 de cor. asigurate;
prețul cuotei îl plătești în 2 ani. La înscriere să cere numai 1
cor. din ea. Cei cu vite multe, cari asigură mai multe mii, își
iau de fiecare 1000 cor., asigurate, cite o cuotă, — care rămîne
însă averea lor, și la ieșirea din Reuniune și-o capătă înapoi.

Încolo: la intrare dai 1 cor. taxă de primire și plătești
ajutorul, cît ți-să vine pentru un caz de pagubă (de atitea-ori
4 fil., cite sute de cor. asiguri. Plătești adecă înainte o pagubă).

Azi toți membrii Reuniunii, formează deja 4 Despărțăminte,
ce să conduc de Cancelaria centrală dela Orăștie. Precum
asigurații vor spori mai mult, Reuniunea va împărți pe cei a-
sigurați în cercuri, cari au în coprinsul lor cam 3000 de vite,
și soții din un cerc de acesta plătesc ajutor, numai cînd e pa-
gubă în cercul lor. Numai la caz de epizootie (boală lipicioasă),
direcția poate îndruma pe un cerc a veni și el în ajutorul ce-
lualalt, după îndemnul: „azi ție, mîne miel“ (726) 13

Amănunte, tipărituri, îndrumări, cereți la cancelaria:

„Reuniunii proprietarilor de vite din Orăștie-Szászváros“

Atențiune!

50.000 părechi de ghete!

4 părechi de ghete cu numai 9 coroane.

Pentru îngrămădire de plăți, mai multe
fabrici m'au imputernicit să vînd un mare
număr de ghete sub prețul de fabricare.
De aceea eu vînd ori-cui 2 părechi de
ghete pentru domni și 2 părechi de
ghete cu șinor pentru dame, de piele,
bruni ori negri, galoșăți, cu tălpi de piele
prinse cu cue, de tot elegante, fasonul cel
mai nou. Mărimea după număr. Toate 4
părechile costă numai 9 coroane. Tri-
miteme cu rambursă 1-1

P. Lust, Export de ghete,

Krakau Nr. 68/S.

Schimbul permis ori banii napoi.

Ce-e-e? „Tata ne-a slobozit! Că-s ve-
ritabile hilze de cigarete Antinicotin
de-alui JACOBI în cutii de lemn!“

Ai grijă! Numai cu scrisoarea
„JACOBI“ e bună!

Fiecare cutie de lemn are interesante
chipuri de Raze-Röntgen. 8-26

**Cele mai bune
călcîie de gummi**

sunt călcîiele:

(923) Nu cumpăra 15-20

nimic altceva contra
TUSEI,

contra răgușelei, catarului
și flegmei, a tusei cu zgîr-
ciuri și a celei măgărești,
decît gustoasele
CARAMELE DE PEPT alui
KAISER
cu chipul alor 3 brazi.

5900 atestate autentice
de not. public dela
medici și privați,
despre succesul cel sigur.

Pachetul cu 20 și 40 fil. Doza 60 fil.

Să capătă în Orăștie la apotecarul
C. Demeter și la J. Graffius.

(153) 1-40

VINURI

vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), **PETRU BENEÁ**, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.*

Vinuri vechi: Rizling 64 fil., Rizling și Ruge amestecat 56 fil., Roșu 66 fileri.

Vinuri noi: Rizling 54 fil., Rizling și Ruge amestecat 50 fil., Siller 52 fil., Mustafer amestecat 48 fil.

Rachie de trevere (cominã) K 1-50
Rachie de cominã specialit. » 2-
Rachie de drojdii 2 cor. 20 fileri.

Prețurile sunt semnate după litru în fileri. Vinurile și rachie să expediază sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus și cu rambursă. Vase imprumutez pe timp de 2 luni.

Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENEÁ,
proprietar de vii și neg. de vinuri.
(15) Világos, (Arad m.) 11-22

„Város-major Szanatorium“

și
„HYDROTHERAPIE“

26 odăi arangiate cel mai modern. Supraveghiere medicală permanentă.

Telefon 88-99.

Birou central; stabiliment medical:

Budapest, Ferenczkörút 29.
n. a 8-9; d. a. 3-5.

Director-șef:

Dr. Cosmutza.

(884) 17-

Atențiune!

Să atrage atențiunea asupra
noului depozit de spirt

din Orăștie, — unde să poate căpăta cel mai ieftin și nefalsificat Spirt, precum și Licuoruri, Vinuri, în detalii și în mare! — (143) 3-12

Fritz Chrestel
în Orăștie, Piața poliției.

!ȚIGLĂ DE CIMENT!

Doritorii de a avea un coperiș de țiglă durabil pe mai mulți zeci de ani, să probeze cu *țigla de ciment* pregătită în Prima întrepr. de țiglă din ciment alui **George Oprean, Orăștie.**

Un metru pătrat țiglă de ciment are o greutate de cca 29 kgr., pe cînd cea de pămînt are o greutate de cca 36 kgr., așa dară un coperiș de 1000 țigle din ciment e mai ușor cu 450-500 kgr., ca un coperiș de 1000 țigle din pămînt.

Prin diferența aceea mare a greutății, la țigla de ciment să poate folosi tot lemnul de lipsă din material mai subțire și așa să cruță mult și în prețul de cumpărare și zidul nu suferă așa greutate mare, ca cu țigla de pămînt.

Țigla de ciment suferă contra focului, contra apei și contra mușchiului. În caz de foc nu creapă, ca cea de pămînt, ajungîndu o apă și zăpadă, mai tare să întărește, pe cînd cea de pămînt să inmoaie, să îngreună și prinde mușchi. E lucru cunoscut că cimentul din ce trece să întărește, pe cînd pămîntul să inmoaie, creapă și face gropi. (116) 4-6

Tot aci să află ori-și-cînd *ciment proaspăt*, cu sacul sau cu vagonul, de calitatea cea mai bună și mai ieftin ca ori-unde.

Comandă să **George Oprean**, prima întreprindere de țiglă din ciment în Orăștie, primesc la:

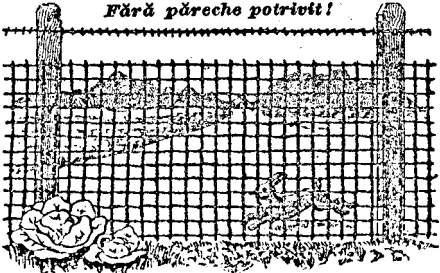
VIN!

Am circa 40 buți de vin, numai original ardelenesc, și îl vînd, dela 60 litri în sus, cu 26 cruceri (52 fileri) litrul.
9-45 **Hans Stephani**, (63)
Hotel „Transsylvania“ Orăștie.

Garduri, tare ieftine!

Producele indigenă!

Fără păreche potrivită!

(85) Ușor de montat! 6-20
Nenumărate scrisori de mulțumită adevărate că

Țesutura de drot „HUNGARIA“

e neîntrecută, distinsă!

Să face din drot răsucit. Prețul pe metru pătrat 30 fileri și mai mult
Să comandă numai la fabricantul
Alexander Haidecker,

fabrică de sunți de drot și de garduri de drot în

Budapesta, VIII., Üllői-ut 48/85.

Serviciu repede, favorabil și punctuos. — Catalog ilustrat, gratis și franco!

2 Case de vînzare

cu cite 4 odăi de locuit, șură, grajd, sopruri, toate cu țiglă coperite, fîntini, grădini cu pomi, etc., să vînd din mână liberă cu condițiunii foarte ușoare.

Casele sunt una lângă alta.

(144) 3-3 Informațiuni la

George Oprean,
în Orăștie, strada bisericilei nouă.

Casă de vînzare în Orăștie.

Casa din *Strada Fabriciei Nr. 20* e de vînzare din mână liberă. — Informații să pot lua acolo în casă.

Pentru negustori.

Un negustor are de vînzare 2 „Gross“-uri de Cremă „Gonservator“ pentru ghețe. Foarte fină. Vrea să o vîndă însă toată, fiindu-i incomodă. O dă sub prețul de cumpărare. Adresa o dă administrația.

: Vițe :
altoite

Vițe altoite. Cine vrea să-și sădească vițe

de vițe, să întrebe întii că ce soiuri de altoi ar fi mai bune în locul acela, ca să dea rod îmbelșugat! Fiecare cultivator de vițe să bage de samă ce soiuri își sădește și dela cîne cumpără! Ca să nu fie înșelați cum au pățit mulți.

Cine vrea să aibă o vițe trainică fără scăderi, sigur pe tot firul de altoi, să se adreseze cu încredere la subscrișul, care liferez cu garanție soiurile cele mai bune, în alegere bogată!

SOIURILE ȘI PREȚURILE.

Altoi pe riparia portalis (Glorie de Montpellier), prima viță americană care prin calitatea ei a dat vițerilor încrederea în puterea de împotrîvire a vițelor americane. Iubește pămîntul negru, care să nu aibă var mai mult de 12%.

Soiuri pentru vin alb.

	cl. I. 1000 b.
Burgund sūr (Rülendi)	200 cor.
Ezerjó	200 „
Goarnes Iardovan (Járdavány)	200 „
Fetești (Leánka)	200 „
Galbina (Mézes Fehér)	200 „
Muscat Ottonel	220 „
Rizling Italian (Olasz Rizling)	200 „
Szighira (Som Furmint)	200 „
Mustoasa (Muszter Fehér)	200 „
Silvan verde (Zöld Sylvani)	200 „
Mestecat (Vegyes)	200 „
Altoi clasa a II.	80 „

Soiuri pentru vin roșu.

	cl. I. 1000 b.
Logojana (Nemes kádárka)	200 cor.
Burgund mare (Nagy Burgund)	200 „
Carbenet	200 „
Soiuri de masă și desert.	
Chasselas blanc croquant alb	100 b. 22K
Chasselas rouge	roșu „ 22 „
Kossuth Kajos	„ 26 „
Raisin de Calabre	„ 26 „
Muscat Hamburg	„ 26 „
Passatutti	„ 24 „
Csaba gyöngye	„ 50 „

Americană cu rădăcină 1000 buc. 40 cor.

Acestea sunt soiurile cele mai alese pentru ținutul ardelenesc, și deprinse cu clima deluroasă ardelenescă! Cu acestea nu va fi înșelat cultivatorul și va fi sigur că viaa îi va aduce struguri mulți și bine copti!

Cei-ze fac comande sunt rugați a trimite 1/4 din preț ca arvnă. Vița să trimite și cu rambursă (utánvét), după voia cumpărătorului, pachetarea să va face cu îngrijire socotind numai speșele proprii. La comande mai mari, vînd și pe cambiu pe lângă chiseși buni. Terminul de plată 1 Oct. 1911.

Adresați-vă cu încredere deplină la:

Nicolau Comănicu, cultivător de vii în Sîncel, lângă Blaj : : : : :

(109)

Szancsal, u. p. Balázsfalva.

5-5

In afară de cartel!

Fac cunoscut onoratului public din Orăștie și din ținut, că apa minerală și vindecătoare

„**HORGASS**“ favorabil cunoscută, foarte binefăcătoare celor ce sufăr de stomac și de intestine, ajutătoare la suferințe de țeve sau beșică, — și cea mai bună apă minerală cu vin, — o aduc în vînzare în Orăștie la dl **David Scharrer**.

Țin a face un bun serviciu onoratului public, cînd îi atrag atenția asupra acestei ape minerale distinse și ieftine, — și i cer binevoitorul sprigin. — Cu stimă:

Samuel Sigmund,

arîndatorul apei vindecătoare și a băii (150) 2-5. Ior dela Kovasna.

Pluguri „Sack“

foarte ușoare, cu rotile cu tot 50 cor. — „Sack mic“, trup de oțel de Stiria (Bácska), grindei de frasin, rotile de fer, cu 38 cor. Pluguri de Bácska cu 20 cor. Mașină de sămănat cucurus și plug de săpat cu cite 28 cor. bucata. — Invențiune nouă din fabrica *Contelui Teleky Arvéd Drossó*.

Garantez peste tot de lucru solid și ușor mergător. — Să capătă la subsemnatul cu bani. Pe credit per Novembre la oameni cunoscuți.

Ioan Oprean

(128) 4-6 Koneza (A'sófehér m.)

CAROL KÖNIG

zugrav de odăi și de firme în Orăștie.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public. că cu intrarea sezonului mi-am provăzut atelierul cu cele mai moderne necesarii.

Primesc ori-ce lucrare din branșa mea, pe lângă prețuri solide și executare punctuoasă, și nizuința principală îmi e: a mulțumi în toată privința, și prin asta a-mi cîștiga încrederea.

Comandă primesc în *Str. Apei 33* (la dl I. Simegh) și la locuința proprie *Str. Riului nr. 7*.

Rog spriginul on. public, — cu stimă:

Carol König,

(112) 5-10.

zugrav de odăi și firme în Orăștie.